

Sidosryhmien osallistumisen tuki YVAssa – mitä monitavoitearviointi voi antaa?

Jenni Neste, Thule-instituutti, Oulun yliopisto / Pöyry

Timo P. Karjalainen, Thule-instituutti, Oulun yliopisto

Aiheet

- Miksi sidosryhmät mukaan YVAan?
 - > YVA-laki, tiedon vaihtaminen, avoimuus
- Miksi monitavoitearviointia hyödynnetään?
 - > Järjestelmällisyys, läpinäkyvyys, osallistaminen
- Haasteet ja onnistumiset sidosryhmäyhteistyössä

Sidosryhmät YVAssa

-7) *osallistumisella* (tarkoitetaan) hankkeesta vastaavan, yhteysviranomaisen, muiden viranomaisten ja niiden, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, sekä yhteisöjen ja säätiöiden, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea, välistä **vuorovaikutusta** ympäristövaikutusten arvioinnissa (YVA-laki, 1994/468, 2§)

-Ympäristökysymysten ratkaiseminen tarkoittaa useiden eri tieteiden sekä useiden sidosryhmien näkemysten yhdistämistä. Yhdistämis**prosessi** nähdään helposti epäoikeudenmukaisena, jos sidosryhmien näkökulmia ei ole päätöksissä selkeästi huomioitu (Linkov & Moberg 2012).

Sidosryhmien osallistuminen

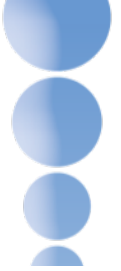
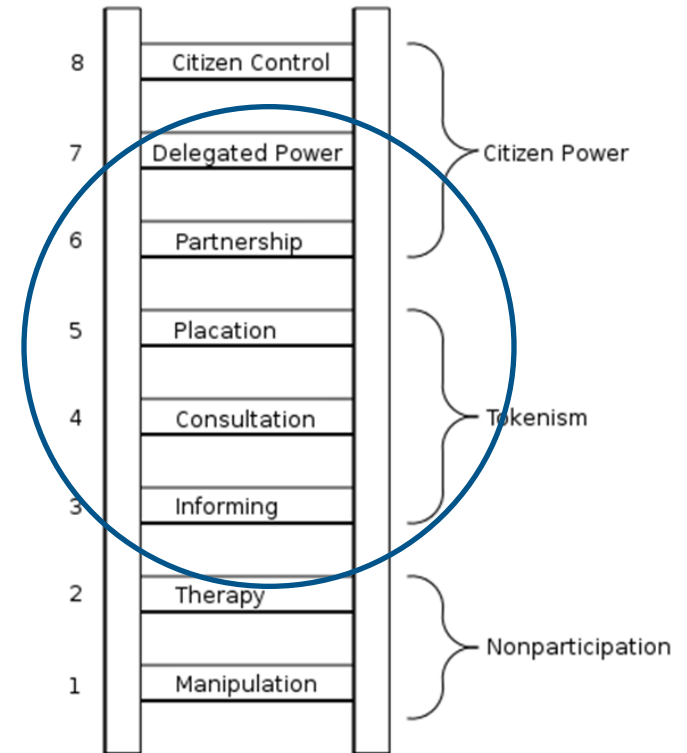
- Tiedonvaihto
 - Ajoitus ja jatkuvuus
 - Sidosryhmätasot
 - Merkittävät vaikutukset-> lieventämistoimenpiteet
 - Avoimuus
- Useat sidosryhmien osallistumiseen liittyvistä ongelmista ovat myös koko YVA-prosessin ongelmia (Shepherd & Bowler 1997)

Osallistumisen tikapuut

- Yhteistyö on tehokasta kun sidosryhmät ovat järjestäytyneitä ja niissä on selkeä rakenne (Arstein 1969)

- Maissa missä on heikot instituutiot viranomaisilla ei ole mahdollisuuksia valvoa YVAa

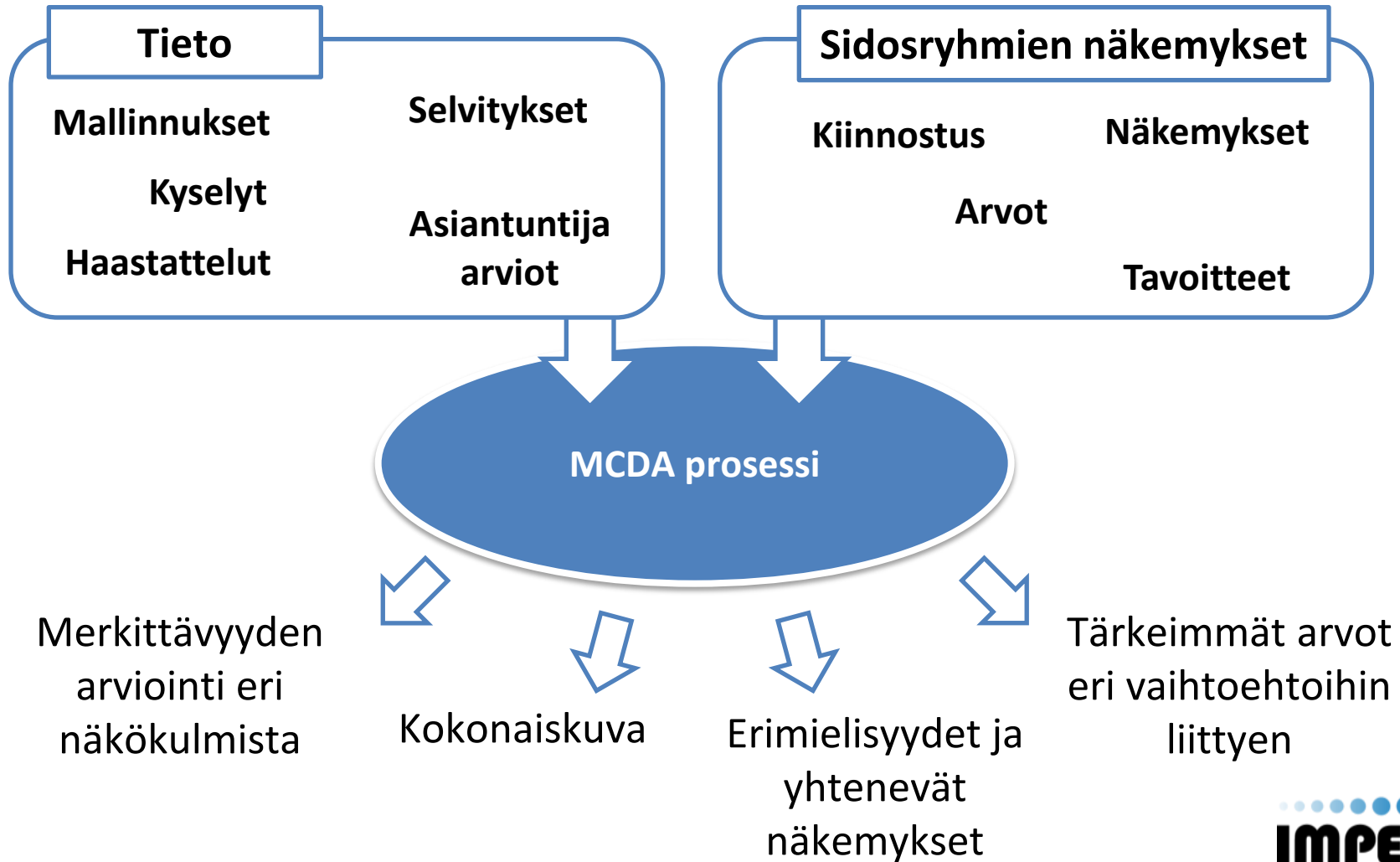
- Sidosryhmien itse ja median on otettava rooli ympäristöpäätöksenteossa (Bawole 2013)

IMPERIA

MCDA prosessi

HENKILÖKOHTAINEN JA SOSIAALINEN OPPIMINEN

Esimerkkejä monitavoitearvioinnin hyödyntämisestä

- Sidosryhmäanalyysi
- Arviointiryhmän toiminta
- Vaikutuskaaviot
- Lomakkeet ja kyselyt
- Merkittävyyden arviointi

Piiparinmäki-Lammaslamminkangas tuulipuisto YVA

- **Arviointiryhmän 1. kokous 26.9.2012:**
 - kyselykaavake 1: suhtautuminen tuulipuistohankkeeseen lähtötilanteessa, oletukset ja tiedolliset näkemykset hankkeen käynnistyessä, odotukset YVA-menettelyä kohtaan
- **Arviointiryhmän 2. kokous 7.11.2012:**
 - kyselykaavake 2: näkemykset vaikutusten merkittävydestä
- **Arviointi- ja seurantaryhmän kokous 18.12.2012:**
 - YVA-ohjelman käsittely ja kommentointi
- **YVO-yleisötilaisuudet:**
 - 12.2.2013 Kajaani, 14.2.2013 Pyhäntä, 18.2.2013 Vieremä
- **Arviointiryhmän 4. kokous lokakuussa 2013:** lomake vaikutusten merkittävyyden arviointiin ja keskustelu herkistä kohteista
- **Arviointiryhmän 5. kokous marraskuussa 2013:** vaikutusten merkittävyyden arviointi
- **SVA pienryhmätyöpajat** marraskuussa 2013 (metsästäjät/luonto & asukkaat)
- **Arviointiryhmän ja seurantaryhmän kokous** kun YVA-selostus luonnosvaiheessa (tammikuu 2014?)

Esimerkki arviointiryhmän annista YVA-ohjelmassa

-> Alustava merkittävyyden arviointi

Taulukko 5-2. Arviointitekijöiden merkittävyys (Arvio asteikko = Ei lainkaan merkitystä, vähän merkittävä, melko merkittävä, erittäin merkittävä). Vaikutuksen suuntaa kuvaa arvion lopussa – (negatiivinen vaikutus) tai + (positiivinen vaikutus) -merkki.

Arviointitekijä	Asiantuntija-arvio	Arviointiryhmän arvio
Linnusto (muutto- ja pesimälinnusto)	Melko merkittävä	Melko merkittävä (-)
Eläimet (riistaeläimet ja muu eläimistö)	Vähän merkittävä	Ei lainkaan / Vähän merkittävä (-)
Kasvillisuus	Vähän merkittävä	Vähän merkittävä (-)
Natura-alueet	Melko merkittävä	Vähän merkittävä (-)
Vesistöt	Vähän merkittävä	Ei lainkaan / vähän merkittävä (+ / -)
Maa- ja kallioperä	Vähän merkittävä	Vähän merkittävä (-)
Melu	Melko merkittävä	Vähän / melko merkittävä (-)
Maisema	Melko merkittävä	Vähän / melko merkittävä (-)
Vilkkuminen	Melko merkittävä	Vähän merkittävä (-)
Metsästys	Vähän merkittävä	Vähän / melko merkittävä (-)
Marjastus	Vähän merkittävä	Vähän / melko merkittävä (+)
Kulttuuriympäristö	Vähän merkittävä	Ei lainkaan / vähän merkittävä (-)
Ilmasto	Vähän merkittävä	Vähän merkittävä (+)
Talous (verotulot) ja alueen imago	Melko merkittävä	Vähän merkittävä (+)
Maankäyttö- ja yhdyskuntarakenne	Melko merkittävä	(Arvio puuttuu)

Haasteet

- Monitavoitearvioinnin ja sen työkalujen muuttaminen ”selkokielelle” (merkittävyyden arviointi)
- YVAN koon rajoittaminen, ettei kasvaisi entisestään
- Voidaanko rajata merkittävimmät vaikutukset ja käsitellä vain niitä YVA-selostuksessa
- Sidosryhmiltä saatavan tiedon vieminen eri YVA-asiantuntijoille, sekä raporttiin
- Uusien YVA-työkalujen hyödyt kaavoitusprosessissa

Onnistumiset

- Sidosryhmien kokouksia ollut jo ennen YVAN virallista alkamista
- Koko YVAN etenemisen ajan ollut hyvä yhteys sidosryhmiin
- Sidosryhmien kanssa määritetyt ”arvopuut” ovat helpottaneet työn ohjaamista merkittävimpien vaikutusten arvioinnissa
- ”Ylimääräisten kokousten” pitämisestä positiivista palautetta sidosryhmiltä
- YVA-asiantuntijat innostuneita monitavoitearviointi-työkaluista merkittävyyden arvioinnin yhdenmukaistamiseksi

Asiantuntija työskentely

Sidosryhmien osallistuminen

YVA prosessi

YVA raportti

Kokemukset/tieto aiemmista YV:ista

Vaihtoehtojen muodostaminen

Indikaattorit / muuttujat

Skenaariot

Vaikutusten arviointi

Painotettujen muuttujien mallintaminen vaihtoehtoittain

Arvot
Tavoitteet

Hankealueen herkätkohteet

Kriteerien määrittäminen

Kestävyyden rajojen määrittäminen

Näkemykset vaikutusten arviointiin

Kriteerien arvottaminen
Muuttujien painotukset

Sidosryhmäanalyysi

Sidosryhmäyhteistyö / Sidosryhmätyöpajat

Alustava vaikutusten arviointi

Asiantuntijoiden vaikutusten arviointi

Sidosryhmien ja asiantuntijoiden näkemysten yhdistäminen

Vaihtoehtojen vertailu
Merkittävyyden arviointi

Sisältää asiantuntijoiden ja sidosryhmien näkemykset

Lähteet

Arnstein, Sherry R. (1969) A Ladder of Citizen Participation. JAIP, Vol. 35, No. 4, pp. 216-224

Bawole Justice Nyigmah (2013). Public Hearing or 'Hearing Public'? An Evaluation of the Participation of Local Stakeholders in Environmental Impact Assessment of Ghana's Jubilee Oil Fields. Environmental Management (2013) 52:385–397. DOI 10.1007/s00267-013-0086-9

Gregory, R., Failing, L., Harstone, M., Long, G., McDaniels, T., Ohlson, D. (2012). Structured Decision Making: A Practical Guide to Environmental Management Choices. Wiley-Blackwell, Chichester, UK.

Linkov Igor & Moberg Emily (2012). Multi-criteria decision analysis: Environmental applications and case studies.. CRC Press, Taylor & Francis Group. New Book Series. Environmental Assessment and Management. Boca Raton, USA.

Shepherd, Anne & Bowler, Christi (1997) Beyond the Requirements: Improving Public Participation in EIA By:, Journal of Environmental Planning & Management, 09640568, 19971101, Vol. 40, Issue 6

www.structureddecisionmaking.org/tools/toolsinfluencediagram/

KIITOS!

Timo P. Karjalainen, Timo.P.Karjalainen@oulu.fi

Jenni Neste, Jenni.Neste@oulu.fi

